

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS MELIORACIJOS ĮSTATYMO NR. I-323 7 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-1346(2)“ PROJEKTO
(TAP NR. 22-1402(3); TAIS NR. 22-10376(4))**

2022-08-23 Nr. NV-2441

Vilnius

1. Projekto rengėja – Žemės ūkio ministerija (ŽŪM).

2. Projekto tikslas – **pateikti Seimui Vyriausybės išvada – nepritarti** Seimo narių J. Pinskaus, A. Palionio pateiktam Melioracijos įstatymo 7 straipsnio pakeitimo **įstatymo projektui** (toliau – Įstatymo projektas), kuriuo siūloma nustatyti, kad valstybei nuosavybės teise priklausančius melioracijos statinius – *tvenkinių žemės užtvankas* – patikėjimo teise valdo ir naudoja ŽŪM.

3. Dabartinė situacija: Įstatymo projekto aiškinamajame rašte pažymima, kad Įstatymo projektą rengti paskatino daugelį metų besitęsianti situacija dėl neefektyvaus valstybės turto valdymo – *tvenkinių žemės užtvankos*, kurios pagal Melioracijos įstatymo nuostatas yra priskiriamos valstybės turtui, tačiau yra pavestos valdyti ir jas (daugumą – avarinės būklės) remontuoti savivaldybėms (valstybės perduota funkcija), nors lėšų šių objektų remontui skiriama nepakankamai arba išvis neskiriama, o tokio pobūdžio avarinių statinių remontas reikalauja didžiulių kaštų, kurie ir tenka savivaldybėms. Kadangi jos, su esamomis finansinėmis galimybėmis, nėra pajėgios atlikti tokių remonto darbų, siekiama pavesti šį valstybės turtą valdyti ir juo tinkamai rūpintis institucijai, kuri finansiškai būtų pajėgi tai atlikti.

Vadovaujantis galiojančiomis Vietos savivaldos įstatymo nuostatomis, melioracijos ir hidrotechnikos statinių valdymas ir naudojimas yra savivaldybėms deleguota valstybinė funkcija.

4. Projekto esmė – siūloma **nepritarti** Įstatymo projektui dėl šių priežasčių:

- Aplinkos ministerijos užsakytos Užtvankų įvertinimo ekologiniu ir socialiniu požiūriu studijos, tarpinės ataskaitos duomenimis, Lietuvoje yra **1351** tvenkinių hidrotechnikos statiniai (užtvankos). VĮ Valstybės žemės fondas (toliau – VŽF) vykdo melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitos tvarkytojo bei centrinio melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitos duomenų banko funkcijas. Remiantis apskaitos duomenimis, valstybei nuosavybės teise priklauso **358** užtvankos, kurias patikėjimo teise valdo ir naudoja savivaldybės (Vietos savivaldos įstatymo 7 str. 27 punktą). VŽF duomenimis, **113** užtvankų, kurios nuosavybės teise priklauso valstybei ir yra melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitoje, yra blogos, labai blogos arba avarinės būklės. Likusios **993** užtvankos yra neaiškus / neįvardyto statuso, už jų priežiūrą atsakingos savivaldybės ir jos priežiūros pagal Vietos savivaldos įstatymo 6 str. 21 punktą, todėl daroma išvada, kad Įstatymo projektu būtų sprendžiama tik nedidelės dalies tvenkinių hidrotechninių statinių (užtvankų) priežiūros problema, tačiau tai neišspręstų problemos iš esmės, kadangi didžiąją užtvankų dalį, pagal Vietos savivaldos įstatymą, valdytų ir priežiūrėtų savivaldybės. Taigi, tikėtina, kad šis Įstatymo projektas nebūtų efektyvus.

Pažymėtina, kad užtvankos skirstomos į žemių, betonines, gelžbetonines ir mišrias, o kompleksą sudaro žemių užtvanka, dambos, perteklinio vandens pralaida, vamzdynas, užslenkstė, vandens ramavimo baseinas, žuvitakis ir t. t. Užtvankos – vandens ištekliai panaudoti ir įvairiems objektams apsaugoti nuo žalingo vandens poveikio suprojektuoti ir pastatyti hidrotechnikos statinių *kompleksai*, kurie yra *funkcionaliai susiję* bei *nedalomi* ir sutelkti vienoje vietoje statiniai. Visų šių ir neįvardytų kitų užtvankų priklausiniai yra vienodai svarbūs, nes bent vienam iš šių elementų deformavusis ar

įvykus avarijai, būtų iššaukiama viso komplekso griūtis (avarija). Įstatymo projektu ŽŪM numatoma perduoti tik vienos dalies užtvankos priežiūrą, likusios dalies statinių priežiūrą paliekant prižiūrėti savivaldybėms, todėl priėmus Įstatymo projektą, šių melioracijos statinių priežiūra taptų labiau komplikuoata, kai to paties hidrotechninio statinio apskaitą ir kontrolę vykdytų kelios skirtingos institucijos. Taigi, tik statinio dalies perdavimas patikėjimo teise kitam subjektui netikslingas ir Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nurodytų tikslų šiuo veiksmu pasiekti būtų labai sudėtinga ar net neįmanoma.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad šie statiniai pasižymi išskirtine poveikių ir apkrovų specifika, lyginant su kitais civiliniais statiniais. Hidrotechnikos statiniai turi nuolatinį kontaktą su vandeniu, kuris patį hidrotechnikos statinį, jo pagrindą bei artimąją aplinką gali veikti mechaniškai, fiziškai, chemiškai ir biologiškai, todėl jų techninė būklė bėgant metams blogėja greičiau nei kitų statinių. Taigi būtina nuolatinė ir visokeriopa statinių priežiūra atliekant paprastojo ar kapitalinio remonto darbus. Įstatymo projekte siūlomi pakeitimai ir terminas „tvenkinių žemės užtvankos“ neatitinka galiojančių normatyvinių dokumentų logikos.

- Įstatymo projektu siekiama ŽŪM pavesti ne politikos formavimo, o politikos įgyvendinimo funkcijas, nors pagal Vyriausybės įstatymo 29 str. 1 dalį valstybės politikos įgyvendinimo funkcijos ministerijai gali būti pavestos tik įstatymų nustatytais atvejais ir nustatytam terminui (t. y. laikinai).

- Įstatymo projektui įgyvendinti nėra numatyta papildomų finansinių galimybių ŽŪM siūlomai perduoti funkcijai vykdyti ir tvenkinių hidrotechninių statinių (užtvankų) priežiūrai kontroliuoti.

- Įstatymo projekto nuostatos nėra tarpusavyje suderintos su kitomis keičiamo įstatymo nuostatomis. Taip pat siūlytina apsvarstyti, ar teikiant įstatymo projektą nederėtų lygiagrečiai tikslinti ir Vietos savivaldos įstatymo 7 str. 27 punkto, atitinkamai išdėstant jį taip: „27) valstybei nuosavybės teise priklausančių melioracijos ir hidrotechnikos statinių, išskyrus tvenkinių žemės užtvankas, valdymas ir naudojimas patikėjimo teise.“

5. Derinimas:

- suderinta be pastabų su Finansų, Aplinkos ministerijomis, VĮ Valstybės žemės fondu, Lietuvos žemėtvarkos ir hidrotechnikos inžinierių sąjunga. Atsižvelgta į Teisingumo, Vidaus reikalų ministerijų pateiktas pastabas ir pasiūlymus;
- neatsižvelgta į Lietuvos savivaldybių asociacijos pastabas (argumentai dėl neatsižvelgimo pateikiami derinimo pažymoje);
- atsižvelgta (suderinta darbo tvarka) į Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas;
- atsižvelgiant į 2022-08-16 tarpinstituciniame pasitarime priimtus sprendimus, pakartotinai teikiamas patikslintas Projektas. Rengėjai darbo tvarka pateikė informaciją apie ES fondų skiriamo finansavimo dėl užtvankų atnaujinimo įvertinimą, taip pat, bendradarbiaujant su AM, patikslino Projekte teikiamą informaciją dėl bendro užtvankų ir su melioracija susijusių užtvankų (įskaitant ir blogos būklės melioracijos užtvankas) skaičiaus Lietuvoje.

6. Atitiktis Vyriausybės programos nuostatoms – tiesiogiai neįgyvendina.

Vėluojama pateikti Vyriausybės išvadą Seimui 5 savaites.

7. Dalykinio vertinimo išvada – atsižvelgiant į tarpinstituciniame pasitarime priimtus sprendimus, siūlome patikslintą Projektą svarstyti Vyriausybės posėdyje (A dalyje).

Ekonomikos politikos grupės patarėjas

Vaidas Talačka

Vaidas Talačka, tel. +37052098722; +37066842325, el. p.
vaidas.talacka@lr.lt

